HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א]רוכבי גמלים אסורין לאכול בתרומה (א)תניא נמי הכי רוכבי גמלים כולם רשעים הספנים כולם צדיקים החמרים מהן רשעים מהן צדיקים איכא דאמרי הא דמכף הא דלא מכף ואיכא דאמרי הא [ב]דמטרטין הא דלא מטרטין ריב"ל [ג]לייט אמאן דגני אפרקיד איני והאמר רב יוסף [ד]פרקדן לא יקרא קרית שמע הוא דלא יקרא הא מגנא שפיר דמי [ד]לענין מגנא כי מצלי שפיר דמי [ה]לענין ק"ש כי מצלי אסור והא ר' יוחנן מצלי וקרי ק"ש [ו]שאני רבי יוחנן דבעל בשר הוה: **מתני'** (ה)[ז]דרך בנות ישראל משמשות בשני עדים אחד לו ואחד לה [ח]והצנועות מתקנות שלישי לתקן את הבית [ט]נמצא על שלו טמאין וחייבין קרבן [י]נמצא על שלה (ו)אותיום טמאין וחייבין בקרבן נמצא על שלה לאחר זמן [כ]טמאין מספק [ל]ופטורין מן הקרבן איזהו אחר זמן [מ]כדי שתרד מן המטה ותדיח פניה ואח"כ מטמאה מעת לעת [נ]ואינה מטמאה את בועלה (ז)ר"ע אומר אף מטמאה את בועלה [ס]מודים חכמים לרבי עקיבא ברואה כתם שמטמאה את בועלה: **גמ'** וניחוש דלמא דם מאכולת הוא אמר רבי זירא אותו מקום בדוק הוא אצל מאכולת ואיכא דאמרי דחוק הוא אצל מאכולת מאי בינייהו איכא בינייהו [ע]דאשתכח מאכולת רצופה להך לישנא דאמר בדוק הוא [פ]הא מעלמא אתאי להך לישנא דאמר דחוק הוא אימא שמש רצפה אתמר בדקה בעד הבדוק לה וטתחו בירכה ולמחר מצאה עליה דם אמר רב [צ]טמאה נדה א"ל רב שימי בר חייא והא חוששת אמרת לן איתמר נמי אמר שמואל טמאה נדה וכן מורין בי מדרשא טמאה נדה אתמר בדקה בעד שאינו בדוק לה והניחתו בקופסא ולמחר מצאה עליו דם א"ר יוסף כל ימיו של ר' חייא טימא ולעת זקנתו טיהר איבעיא להו היכי קאמר כל ימיו טימא משום נדה ולעת זקנתו טיהר משום נדה וטימא משום כתם או דלמא כל ימיו טימא משום כתם ולעת זקנתו טיהר מולא כלום תא שמע דתניא בדקה בעד שאינו בדוק לה והניחתו בקופסא ולמחר מצאה עליו דם רבי אומר [ק]טמאה משום נדה ורבי חייא אמר טמאה משום כתם

אמר

רוכבי גמלים. אבריהם מתחממים בבשר הגמל ומוציאים זרע: **כולם רשעים.** כדאמר: **כולם צדיקים.** שדרים בסכנה ולבם לשמים: **דמכף.** לשון אוכף של חמור. אם יש לו אוכף האבר אינו מתחמם שהעץ קשה הוא ואם אין לו אוכף מתחמם בבשר החמור אבל דרך גמלים לרכוב בלא אוכף אלא במרדעת ומתחמם: **דמטרטין.** ירך מכאן וירך מכאן ואברו מתחמם: **דלא מטרטין.** רוכב כאשה: **מטרטין.** לשון מאזנים כדאמרי' במנחות (דף פז:) וכי טורטני יכנים: **אפרקיד.** פניו למעלה וגנות הוא שפעמים שיתקשה אבר תוך שינתו ויתגלה ועוד שידיו מונחות לו על אברו ומתחמם: **מצלי.** מוטה מעט על צדו: **כי מצלי נמי אסור.** אא"כ יושב או שוכב כולו על צדו: **מתני' אחד לו ואחד לה.** לקנח לאחר תשמיש: **לתקן את הבית.** כלומר לבדוק לפני תשמיש ולהכין עצמה לבעלה. וה"ה לכל הנשים כדתנן בפ"ק (לעיל יא.) ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה והא דנקט צנועות כדמפרש בפ"ק [יג.] צנועות עד שבודקת בו לפני תשמיש זה אין בודקת בו לפני תשמיש אחר: **נמצא דם על שלו.** ואפילו לאחר זמן שהה לאחר בעילה זמן ארוך קודם קינוח בידוע שהיה דם בשעת תשמיש: **טמאים.** שניהם טומאת שבעה כדין בועל נדה כדכתיב (ויקרא טו) ותהי נדתה עליו: (ט) **אותיום.** מיד לאחר בעילה: **לאחר זמן.** לאחר אותיום טמאים מספק שניהם שבעה ימים ומיהו טומאת ספק הוא לתלות אבל לא לשרוף: **את פניה.** פניה שלמטה: **ואח"כ.** כלומר ששהתה יותר מכשיעור הזה אחר אחר הוא זה: **מטמאות מעת לעת.** טהרות ואדם במגע טומאת ערב ומדרבנן כדין מעת לעת דאמר בפ"ק [ו.] ומה היא מטמאה משכבה ומושבה וכיון דעושה משכב ומושב לטמא אדם כל שכן דהיא עצמה מטמאה אדם: **ואינה מטמאה את בועלה.** טומאת שבעה ימים: **ר"ע אומר אף מטמאה את בועלה.** ר"ע לטעמיה דאמר כל מעת לעת מטמאה את בועלה מספק טומאת שבעה בפ"ק (לעיל ו.): **גמ' מאכולת.** כינה. ואמאי טמאין ודאי לשרוף תרומה ולהתחייב בקרבן ודאי להוי ספק לתלות תרומה ולהביא אשם תלוי ולא חטאת דדלמא דם מאכולת הוא שהיה באותו מקום באשה וכשבעל נדבק בו: **בדוק.** דודאי אין שם מאכולת ודם ודאי מגופה אתיא: **דחוק הוא.** שאין מאכולת יכולה ליכנס שם: **רצופה.** מעוכה על העד רחוק מן הדם קצת. ללישנא דבדוק כיון דקים להו לרבנן דאין שם מאכולת ודאי דם מגופה הוא שהרי העד היה בדוק לה קודם הקינוח ומאכולת [י](מעלמא הואי התם בעד שהיא רצופה) וללישנא דדחוק איכא לספוקי שמא האי דם ממאכולת ומתוך שדחוק הוא מעכה השמש בשעת תשמיש: **ולמחר מצאה עליה דם.** על הירך: **טמאה נדה.** טומאה ודאית דכיון דהעד בדוק לה שלא היה בו דם קודם בדיקה ודאי מגופה אתאי על העד ומשם הוטח בירכה ולא אמרינן דלמא מעלמא אתא על ירכה וספק טומאה היא: **ולמחר מצאה עליו דם.** על העד ואיכא לספוקי דלמא מקמי הכי הוה ביה. להכי לא נקט הכא טחתו בירכה דא"כ הוו להו תרי ספיקי לקולא חדא דלמא לאו מן העד הוטח על ירכה ואפילו את"ל מן העד אתא דלמא כיון דאינו בדוק מקמי הכי הוה: **משום נדה.** טומאה ודאית דכיון דחזקת דמים שם לא מספקינן במקמי הכי: **משום כתם.** כלומר טומאת ספק ותולין:

שצריכה

רוכבי גמלים אסורין לאכול בתרומה. ואע"ג דאמר שמואל בפ' יוצא דופן (לקמן דף מג.) כל שכבת זרע שאין כל גופו מרגיש אינו מטמאה הכא דלמא הרגיש כל גופו ולאו אדעתיה: **רוכבי גמלים** כולם רשעים החמרים מהן רשעים מהן צדיקים. וא"ת דאמרינן בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף פב.) גמלים רובן כשרים חמרים רובן ליסטין וי"ל דהכא איירי ברוכבים ומשום הרהור והתם לא איירי ברוכבים אלא בנותנין סחורה על הגמלים והם הולכים ברגל רחוק במקום סכנה ואמרין [י][שהם ליסטים משום דבשעה שקונים] עושין רמאות במשא ובמתן: **אפרקיד.** פי' הקונטרס פניו למעלה וכן משמע בהמוכר את הספינה (ב"ב דף עד.) גבי מתי מדבר דגנו אפרקיד וחליף טייעא תותי ברכייהו ורומחא בידיה ולשון אפרקיד אפורייהא קדל [ל](קדקדא) ולא כפירוש הערוך דפי' פניו מטה ולשון אפרקיד אפוי קיד ועוד קשה רי"ש דאפרקיד למה לי. [וע"ע תוספות פסחים קח. ד"ה פרקדן]: **לייט אמאן דגני אפרקיד.** פי' בקונטרס שידיו מונחות על מילתו ומתחמם ורשב"ם פירש שבגדיו נופלין על אמתו ומתחמם ומה שפי' עוד שפעמים [מ][מתקשה ומתגלה] לא נראה דבבית סגור או אפל מאי א"ל. ועוד שמעתי כששוכב אפרקיד מתחמם השדרה ומחמת זה יתקשה האבר ויבא לידי קרי. גליון: **ק"ש כי מצלי אסור.** היינו כשהוא קצת אפרקיד אבל על צדו לגמרי שרי כדאמר בפ' מי שמתו (ברכות דף כד.) שנים שהן ישנים במטה זה הופך פניו לכאן וזה הופך פניו לכאן וקורין ק"ש: **וליחוש דלמא דם מאכולת הוא.** אבל על בדיקות דמטמאינן לה אם מצא דם לא פריך דדלמא חומרא היא אבל הכא פריך אמאי חייבין בקרבן דלמא מייתי חולין בעזרה ועוד נראה וכן פר"ח דפריך אנמצא על שלו כי לא נמצא על שלה אמאי מטמאין כיון דליכא הוכחה דלא אתי מגופה: **דחוק הוא אצל מאכולת.** אין לפרש שאינה יכולה ליכנס אלא בדוחק ולפעמים נכנסת דא"כ הוה ליה למימר בסמוך ללישנא דדחוק הוא אימר איתרמויי איתרמי ולמה צריך להזכיר דשמש רצפה לכך י"ל בדוק הוא שאינה באה כלל סמוך לרחם מפני הזוהמא שיוכל השמש להכנים ודחוק הוא אבל מאכולת היינו דאינה נכנסת בשום פנים מאליה אלא שפעמים שמתקרבת לרחם כ"כ עד שהשמש מכניסה ומרצפה: **וטחתו בירכה.** פירוש במקום (א) שאין דם המקור יכול ליפול שם: **ולמחר מצאה עליה דם.** ה"ג רש"י פי' על ירכה וקאמר דטמאה נדה דליכא למימר דמן העד נתלכלך ירכה ולא מעלמא וא"ת ותבדוק העד וי"ל שנאבד העד א"נ שמא דם העד עצמו בא מדם ירכה כיון שנמצא על העד רק במקום שנגע בירכה וכגון שיש כגרים ועוד דליכא חששא דמאכולת *ודוקא בעד הבדוק לה אבל בשאינו בדוק לה הוי ספק ספקא כדפי' רש"י ודוקא טחתו בירכה אבל הניחתו בקופסא פשיטא דטמאה ור"ח גרס ומצאה עליו פירוש על העד וטחתו בירכה היינו בגלוי שלא הניחתו בקופסא דבהניחתו בקופסא פשיטא דטמאה ופריך והא חוששין אמרת לן דאימר מעלמא אתי: **אמר שמואל טמאה נדה.** אפי' ר' חייא דמטהר בסמוך מודה הכא דהא ר' חייא כר' יוסי ס"ל ושמואל גופיה פסיק בהאשה (לקמן נט:) כרבי יוסי והכא קאמר דטמאה נדה:

בעד

* או שמא כיון שנמצא על ירכה במקום שנגע בעד מוכח מילתא שמחמת העד הוא וטמאה. גליון:

מסורת הש"ס

(א) קדושין פב. [ע"ש], (ב) [כמו מאזנים שמשקל אחד מכאן ומשקל אחד מכאן], (ג) [קדושין לג: וש"נ], (ד) ברכות יג:, (ה) [לעיל ה.], (ו) [לקמן נז: שבועות יח. כריתות יז:], (ז) [גי' הערוך אוותיאום ע"ש וכתב שם דלשון יוני הוא ועי' פרש"י ביומא ו. ובכריתות יז: אותיום מיד בלשון יוני ויתכן לומר דעדות הערוך ועדותו של רש"י נכונים ע"פ מ"ש תוס' ב"ק פג. ד"ה לשון ע"ש], (ח) יומא ו. [לעיל ו.], (ט) [לשון יון הוא כן פרש"י בריש יומא ו. ד"ה כמאן], (י) ס"א לאחר בעילה אתאי על אברו, (כ) נ"י כ"י, (ל) רש"ל מ"ז וגי' רש"א או קדקדא, (מ) רש"א,

◆

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה וטחתו וכו' שאין דם נ"ב עיין ר"פ הרואה כתם:

◆

מוסף רש"י

לייט אמאן דגני אפרקיד. שמא יתקשה אברו בתוך שנתו ונראה לרבים והוא דרך גנאי (ברכות יג:). **פרקדן.** שוכב על גבו ופניו למעלה (שם). **מגנא.** לישן (שם). **כי מצלי.** כשהוא מוטה על צדו מעט (שם). **לענין ק"ש כי מצלי אסור.** אפילו מצלי נמי אסור, שמקבל עליו מלכות שמים דרך שררה וגאוה (שם). **בשני עדים.** שני סדינים לקנח (כריתות יז:). **אחד לו.** שמקנח בו בעצמו (לעיל ה.). **נמצא על שלו.** דם על המפה שקנח בה אחר תשמיש, טמאין. שניהם טומאת שבעה, היא משום נדה והוא משום בועל נדה, דודאי ראתה דם קודם בעילה או בשעת בעילת תשמיש, **וחייבין.** שניהם בקרבן (שבועות יח.) ודאי בשעת תשמיש היה ובועל נדה בשוגג הוה וחייבים שתי חטאות (כריתות שם). **דודאי היה דם** בשעת ביאה, שאין דרך האיש לצאת ממנו דם (יומא ו.). **אותיום.** לשון יוני הוא, כלומר לאחר תשמיש (כריתות שם) והוא לשון מיד בלשון יוני, שקנחה בפרישת יציאת השמש מיד, טמאין. ודאי (יומא ו.). **נמצא על שלה לאחר זמן.** כלומר שהרחיקה בדיקה (שם). **פניה.** של מטה (שם). **ואח"כ מטמאה מעת לעת.** ואם יותר מכאן ששהתה לבדוק ואח"כ בדקה ומצאה, הרי היא כשאר נשים לטמא למפרע טהרות של מעת לעת, **ואינה מטמאה את בועלה.** שלא גזרו טומאת מעת לעת לענין טומאת בועלה (שם).

עין משפט נר מצוה

כד א מיי' פ"ז מהל' תרומות הלכה ו טוש"ע אה"ע סי' כג סעיף ו:

כה ב מיי' פכ"א מהל' איסורי ביאה הלכה יט [ופ"ד מהל' דעות הל"ה] סמג לאוין קיא טוש"ע שם סעי' ג:

כו ג מיי' פ"ב מהל' ק"ש הלכה ב ועי' בהשגות ובכ"מ סמג עשין יח טוש"ע א"ח סי' סג סעי' א:

כז ד מיי' פכ"א מהל' איסורי ביאה הלכה יט סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי' כג סעיף ג:

כח ה ו מיי' פ"ב מהל' ק"ש הלכה ב סמג עשין יח טוש"ע א"ח סימן סג סעיף א:

כט ז מיי' פ"ד מהלכות איסורי ביאה הלכה יד וע"ש סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קפו סעי' ב וע"ש:

ל ח מיי' שם הלכה טו סמג שם טוש"ע שם סעיף א:

לא ט י מיי' פ"ה מהל' שגגות הל' ו:

לב כ מיי' שם (ופ"ד מהלכות איסורי ביאה) סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סימן קל סעי' לג:

לג ל מ מיי' פ"ה מהל' שגגות הל' ו:

לד נ מיי' שם (ופ"ד מהל' משכב ומושב הלכה ח):

לה ס מיי' פ"ג מהל' מטמאי משכב ומושב הל' ח:

לו ע פ מיי' פ"ד מהל' איסורי ביאה הל' יח וע' במ"מ סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קל סעי' לג:

לז צ מיי' שם הלכה יט ועי' במ"מ סמג שם טוש"ע שם סעי' לה:

לח ק טוש"ע שם סעי' לג:

◆

תום' הרא"ש

רוכבי גמלים אסורים לאכול בתרומה. דוקא בשעה שהן רוכבין שמא יראה קרי בעוד התרומה בפיו אבל לאחר שירד מותר דלא חיישינן שמא ראה קרי ושכח דאמרי' לקמן פרק יוצא דופן כל שכבת זרע שאין גופו מרגיש בה אינה מטמאה: **רוכבי** גמלים כולם רשעים. והא דאמרי' בסוף קדושין הגמלים כולן כשרים בבעלי סחורה מיירי והולכין ברגל ומשאן על הגמלים והולכין לארץ מרחקים לסחורה בדרך מדבריות במקום גדודי חיות ולסטים ומכוונים לבם לשמים ומשאן ומתנן באמונה. והחמרין שאינן מתרחקין כל כך משאם ומתנם ברמאות: **לייט** אמאן דגני אפרקיד. פי' שוכב על גביו כי עגבותיו מתחממין על המטה ובא לידי קרי כדאמרינן בפרק הערל מייתינן מיא חמימא דשערי ומנחנין ליה אבי פיקרי ומיקרי בי פיקרי היינו עגבותיו כשמניח עליהם דבר חם מתחמם ובא לידי קרי: **וליחוש** דלמא דם מאכולת הוא. אבל בדיקה שבדקה ומצאה [א] טמא לא קפדי דמצי למימר דמטמאינן להו מספיקא אבל מתני' דקתני חייבין בקרבן אלמא ודאי מגופה אתי ועוד כיון שמצא על שלו ולא על שלה מסתברא כי דם מאכולת הוא: **אימור** שמש רצפה. וא"ת כיון דאיכא למיחש

תום' הרא"ש (המשך)

לצריפת שמש א"כ משתכחא מאכולת התם א"כ אפי' ליכא מאכולת רצופה נמי ניחוש דרצפו שמש ודם מאכולת הוא ואע"ג דמאכולת ליתא קמן דלמא נאבדה המאכולת ונשאר הדם. וי"ל דרציפה של שמש לא שכיח לא תלינן בה אלא היכא דמוכחא מלתא דאשתכח מאכולת רצופה: **וטחתו** ביריכה ולמחר מצאה עליה דם. פרש"י על הירך ותימה ונבדוק בעד עצמו שאי אפשר שלא יהא ניכר רושם על העד וצ"ל דמיירי שאבד העד. ור"ח גרס ומצאה עליו כלומר על העד וקמ"ל דלא חיישינן שמא בא מן הירך על העד: **והא** חוששת אמרת לן. תימה דאמרי' בריש הרואה כתם על בשרה ודאי טמא דאם איתא דמעלמא אתי על חלוקה איבעי ליה לאישתכוחי וא"כ ה"נ אפי' הדם על הירך טמאה ודאי וכ"ת הך דלקמן לפי מסקנא דשמעתין מ"מ קשה דמשמע דרב גופיה לא קאמר אלא דוקא טחתו אבל אם לא טחתו לא. ומצי' למימר דה"ה לא טחתו והאי דנקט טחתו לאשמועינן דוקא בדוק אבל אינו בדוק לא ועוד מצינו למימר דמיירי הכא כשיש לה מכה ואי לאו דטחתו הוה תלינן בדם המכה: **ולעת** זקנותו טהר מכלום. תימה היכא מצינו למימר טהר מכלום והא אמרינן לקמן בריש הרואה כתם על חלוקה ודאי טהור דאי איתא דמגופה אתא על בשרה איבעי ליה לאישתכוחי ומשמע הא על בשרה ועל חלוקה דליכא הוכחה הוי ספיקא והכא כעל בשרה ועל חלוקה דמי דמהכא נמי ליכא הוכחה. וי"ל דהא דלקמן היינו לפי המסקנא דהכא ומיהו [אכתי] קשה דהא תנן לקמן פ' האשה ג' נשים שלבשו חלוק אחד ונמצא עליו דם כולם טמאין וה"נ כשבדקה בעד שאינו בדוק לה הוי כאילו קינחה בו אשה אחרת קודם דטמאה מספק והיכי הוה בעי למימר דטהר מכלום דא"כ תיקשי ליה מהך מתני' וי"ל דשאני התם דממה נפשך צריך לטמאות אחת מהן דדמי לבאו לשאול בבת אחת גבי שני שבילין והי מינייהו מפקת. אבל הכא תלינן שמא הדם היה על העד קודם לכן והתם נמי אילו היתה אחת מהן שומרת יום כנגד יום או בתולה שדמיה טהורין היו שתים האחרות תולות בה:

[א] נראה שצ"ל שבדקה ומצאה דם על העד דמטמאינן אותה לא קשיא לן דשמא דם מאכולת הוא דמצי למימר וכו'.